

Nr 51.

Av herr **Bengtsson** i Norup m. fl., om vissa ändringar i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka.

I nykterhetskommitténs den 5 januari 1914 avgivna betänkande med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker inbegripas under beteckningen öl alla maltdrycker, som ej enligt gällande förordningar äro att hänföra till svagdricka, således även alla dessa mellanstarka maltdrickssorter, s. k. lagrade drickor såsom pilsnerdricka, iskällardricka o. s. v. med en alkoholhalt av i allmänhet omkring 3.5 volymprocent, inbryggda av en stamvört med omkring 9 % extrakthalt eller något däröver.

I yttrande till stadsrådsprotokollet den 24 juli 1914 uttalade dåvarande chefen för finansdepartementet den meningen, att dessa mellanstarka maltdrycker borde i försäljningshänseende likställas med alkoholsvaga och tillagade alkoholfria drycker, samt förelade 1914 års senare riksdag förslag till förordning i denna riktning. Förslaget antogs av första men avslogs av andra kammaren. Ett av bevillningsutskottet framlagt sammanjämningsförslag bifölls av andra men avslogs av första kammaren och hade frågan sålunda fallit.

Ärendet återupptogs på grund av enskilda motioner vid såväl 1915 års som 1916 års riksdagar, men resp. förslag föllo även då på grund av olika beslut i kamrarna.

Vid 1917 års riksdag åter nåddes enighet mellan kamrarna om följande förslag:

»att maltdrycker, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker vore att hänföra till pilsnerdricka, skulle undantagas från de enligt förslaget till förordning angående försäljning av rusdrycker för öl gällande bestämmelserna;

att med pilsnerdricka skulle förstås varje maltdryck, som ej vore hänförlig till svagdricka och som ej innehölle mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och vore inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstege nio och fem tiondels procent; samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till förordning angående försäljning av pilsnerdricka, i huvudsak grundat på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning.»

Med anledning av detta riksdagens beslut framlade regeringen till 1918 års riksdag proposition med förslag till förordning angående försäljning av *pilsner* m. m. Enligt samtidigt framlagt förslag till ändring i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skulle med *pilsner* förstås »varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt ej överstiger nio och fem tiondels procent».

I samband härmed framlades från olika håll flera enskilda motioner i frågan. Bevillningsutskottet tillstyrkte med vissa ändringar Kungl. Maj:ts förslag, vilket ock bifölls av första kammaren, medan åter andra kammaren biföll en från nykterhetsvänligt håll framförd reservation. Frågan föll alltså även vid denna riksdag.

Vid 1919 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t ånyo i huvudsak samma förslag som vid 1918 års riksdag och i samband därmed förslag till ändringar i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, varigenom dessa indelades i tre klasser: kl. I med högst $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol, kl. II med en alkoholhalt av högst 3.6 volymprocent och kl. III, omfattande starkare maltdrycker.

Med vissa av bevillningsutskottet föreslagna ändringar och efter sammanjämkning mellan skilda beslut av kamrarna enades riksdagen såväl om ändringarna i tillverkningsförordningen som om antagande av förordning angående försäljning av *pilsnerdricka* (klass II).

Under behandlingen av ärendet hade såväl vid 1918 som 1919 års riksdag från nykterhetshåll uttalats vissa farhågor för folknykterheten av den föreslagna förordningen. Dessa farhågor hava alltmera bekräftats under de år som gått, sedan förordningen genom kompromiss mellan de båda kamrarnas olika beslut antogs. Pilsnerdrickat torde numera i vissa delar av landet i hög grad vara orsaken till de oordningar, som icke så sällan förekomma. Särskilt torde fylleriets bland ungdomen i den lätta och i regel obegränsade och okontrollerade tillgången till pilsnerdrickat ha sin källa.

Anmärkningarna från nykterhetsvänner i riksdagen riktade sig först och främst mot bestämmelserna i förordningens § 9, varigenom tillverkare (och den som eljest äger rätt att till avhämtning försälja pilsnerdricka) berättigas att *försända* varan till köpare. I maltdrycksförordningen av 1905 föreskrevs beträffande försändning av öl, att sådan finge, vad angår tillverkare, äga rum endast *från tillverkningsstället* och efter förutgången rekvisition, varjämte utköparen vid försändningen skulle medföra förteckning över till vilka personer, i vilken kvantitet och på vilken dag varan skulle levereras. Tack vare dessa förteckningar kunde en viss kontroll av vederbörande myndigheter utövas över försändningen.

Dessa bestämmelser, som av Kungl. Maj:t i dess propositioner bibehölls, bortföll i kompromissbeslutet vid 1919 års riksdag.

Följderna härav ha blivit, att kontrollen över försändningen av pilsnerdricka har så gott som *omöjliggjorts*; försändningen har snart sagt överallt å landsbygden blivit sådan kringföring, som enligt § 10 är å landet förbjuden.

De föreskrivna rekvisitionerna uppgivas såväl från nykterhetsnämnder som ordningsmakten ofta vara fingerade.

Gällande förordning vet ej av några »nederlag». Varan skall försändas »från tillverkningsstället». Denna föreskrift kringgås i otaliga fall så, att varan i större partier per bil eller bantåg försändes till ett stationssamhälle eller annan talrikare befolkad plats. Här upplägges varan i av tillverkaren förhyrda lokaler. Ett på platsen bosatt ombud tar emot rekvisitioner eller hem-sänder varan från det sålunda inrättade nederlaget.

Dylikt förfarande äger främst rum i kommuner, där ansökan om rätt att försälja till avhämtning avstyrkts, och alltså tillstånd till försäljning av Konungens Befallningshavande icke beviljats. De farhågor, som i riksdagen uttalades, att de s. k. »rullande krogarna» skulle återuppstå, ha sålunda i många fall besannats.

För att icke denna trafik skall motverka den förbättring i nykterhetstillståndet, som lagstiftningen åsyftar, är det, synes oss, nödvändigt att så forma kontrollbestämmelserna, att någon tvekan om deras innebörd icke kan råda.

Det har vidare med nu gällande bestämmelser visat sig svårt, att ej säga i många fall omöjligt, såväl för ordningsmakten som för nykterhetsnämnderna att utöva välbehövlig kontroll över att pilsnerdricka icke försäljes och utskänkes där tillstånd därtill saknas, exempelvis i affärer, serveringsställen etc. Förslag i syfte att vinna ökad kontroll över försäljningen av klass II framfördes från flera håll vid 1924 års riksdag, men ledde icke då till någon riksdagens åtgärd.

Den önskvärda kontrollen torde kunna vinnas genom vidgad befogenhet för Kontrollstyrelsen över tillverkningen och försäljningen av maltdrycker.

I Kungl. förordningen av 14 juni 1917 föreskrevs, då rätt att utskänka öl endast i samband med måltid beviljats, att till gäst ej finge utskänkas mer än två tredjedels liter. Någon motsvarande begränsning av den kvantitet, som får utskänkas, finnes ej i pilsnerdricksförsäljningsförordningen av 1919. Av många skäl vore en sådan begränsning av nöden, såväl när utskänkningsrätten är inskränkt till måltid som särskilt, när utskänkning får äga rum utan samband med måltid.

Vid den omarbetning av pilsnerdricksförsäljningsförordningen, varom vi sålunda hemställa, bör även iakttagas att denna förordning bringas i överensstämmelse med jämförliga stadganden i rusdrycksförsäljningsförordningen och förordningen om försäljning av alkoholfria drycker m. m.

Vi uttala slutligen den förhoppningen, att förslag i ärendet skall kunna föreläggas redan nästkommande års riksdag.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla om utredning och förslag till ändringar i pilsnerdricks-
försäljningsförordningen i här framhållna syften.

Stockholm den 19 januari 1925.

S. Bengtsson
i Norup.

Adolv Olsson,
Gävle.

Aug. Sävström.

C. O. Johanson,
Huskvarna.

Gottfrid Karlsson,
Vadstena.

Jonas Erik Andersson
i Ovanmyra.

Elof Ljunggren.
